

WERKWINKEL VOOR KANSRIJKE TOEKOMST

Het creëren van kansen en het slaan van bruggen naar een zinvol functioneren in de samenleving is geen gemakkelijke opdracht voor een school. Zeker niet voor een school met 'probleemjongeren'. Maar het Hoenderloo College durft het aan. Met de Hoenderloo Groep als 'hofleverancier' werkt deze school intensief aan de arbeidstraining van deze jongeren.

Sinds enige tijd is het onderwijsaanbod binnen de Hoenderloo Groep geïntegreerd tot één onderwijsvoorziening: het Hoenderloo College, met de locaties Gangel ('cluster 4-leerlingen') en Beets (vmbo). De school wil zich sterk maken door te werken aan gedragsverandering en vermindering van leerachterstanden van haar leerlingen. Met praktijklessen en leerwerktrajecten biedt de school hen een gedifferentieerd en flexibel opleidingsaanbod aan. De didactische ondersteuning richt zich met name op het bereiken van een vervolgopleiding of het vinden van een geschikte werkkring middels een diploma- of arbeidstoeleidend traject met branche-erkende certificaten. Speerpunten van de sociale ondersteuning zijn vooral het aangaan van functionele relaties, het ontwikkelen van een positief zelfbeeld en het versterken van de eigen verantwoordelijkheid.

Werken aan de toekomst

Thomas (15) woont sinds anderhalf jaar in één van de leefgroepen op het terrein van de Hoenderloo Groep. Hij heeft in zijn jonge leven al heel wat meegemaakt. "Na de scheiding van mijn ouders werd de relatie met mijn moeder en haar nieuwe vriend er niet beter op. Ik heb op verschillende internaten gewoond en op een gegeven moment echt iets stoms gedaan. Via de kinderrechter ben ik bij de Hoenderloo Groep terecht gekomen. In de leefgroep waar ik nu woon, heb ik geleerd om dingen anders te doen. Ik voel mezelf daardoor een stuk rustiger. Toch haal ik nog wel eens domme streken uit. Ik weet ook niet waarom ik soms dingen doe die niet door de beugel kunnen. Het zit gewoon in me. Ik werk hard op school, want ik wil hier later komen werken als groepsleider. Mijn vroegere vrienden vinden dat ik heel erg veranderd ben. Maar ik wil niet meer meedoen aan de domme dingen waarmee zij zich bezighouden. Ik heb nu een doel en ik wil echt iets van mijn leven maken."

Arbeidsmarktgerichte leerweg

Luuk van der Velden is locatiedirecteur van Gangel. Het besef dat cluster 4-leerlingen op een professionele manier naar arbeid kunnen worden toegeleid, is hem de laatste jaren steeds duidelijker geworden. Daarom ziet het Hoenderloo College de arbeidsmarktgerichte leerweg (AGL) als een bewuste en positieve keuze. "Voor deze leerweg hebben we een gefaseerde aanpak ontwikkeld. Belangrijkste pijlers hiervoor zijn arbeidstraining en een brede oriëntatie op beroepsmogelijkheden. We betrekken de leerlingen zelf actief bij het uitstippelen van hun leerproces, zodat ze een weloverwogen keuze kunnen maken." Middels deze aanpak kunnen zowel leerlingen als hun begeleiders de weg naar een volwaardige arbeidsplek in de samenleving stapsgewijze afleggen. Naast een directe voorbereiding op toekomstig werk speelt ook het praktijkleren een prominente rol. Veel leerlingen zijn immers niet anders te motiveren dan door het aanbieden van heel praktisch georiënteerde leerstof op een (werk)plek die weinig meer heeft van een leslokaal.

Werkwinkel

Alle leerwerkplekken van de school zijn ondergebracht in de zogenaamde 'Werkwinkel'. Welke leerlingen kunnen er terecht en wat kunnen ze van zo'n leerwerkplaats verwachten? Luuk van der Velden: "Populair geformuleerd is het doel van de Werkwinkel: het slechten van de kloof tussen school en arbeid door jongeren een leerwerkplek aan te bieden die is afgestemd op hun

wensen, behoeften en mogelijkheden. Een plek voor jongeren om op een andere manier, ter voorbereiding op werk en 'los' van school, te leren. Dit geldt met name voor jongeren die nog niet toe zijn aan een externe stage, omdat ze niet zelfstandig kunnen reizen, zich vakinhoudelijk nog onzeker voelen of er in sociaal opzicht nog niet aan toe zijn. De Werkwinkel is voor hen een geschikte tussenstap."

In de Werkwinkel kunnen veel soorten leerlingen terecht. Leerlingen die geen diplomagericht onderwijs kunnen volgen, van wie de onderwijsvraag onvoldoende duidelijk is of die (tijdelijk) buiten de school geplaatst moeten worden. Leerlingen vanuit locatie Gangel die snuffelstages doen. Vmbo-leerlingen die bepaalde onderdelen buiten de locatie Beets willen volgen of al op het ROC zitten, maar daarbij nog ondersteuning nodig hebben. "Doelgroepen te over", aldus Van der Velden.

Realistische werkomgeving

Kees (14) is in de houtwerkplaats druk in de weer met het schuren van "zijn" klimtoestel. Hij heeft er al enkele weken aan gewerkt en het resultaat ziet er professioneel uit. "Moet ook", zegt Kees, "want straks komt het op de speelplaats van een school te staan en dan moeten kinderen er veilig mee kunnen spelen, zodat er geen ongelukken gebeuren." Klasgenoot Patrick (15) valt hem bij: "Klopt. En dat geldt ook voor mijn tuinset die ik aan het maken ben. Mensen die dat kopen willen er lekker in kunnen zitten en zeker weten dat het goed is." De beide jongemannen werpen zich vervolgens weer vol overgave op hun werkstukken. Werkmeesters Herman Murk en Chris Portier: "Al onze leerwerkplekken hebben de uitstraling van kleine ondernemingen waar onze jongeren al werkend kunnen leren. We werken hier gewoon met externe opdrachtgevers en hun producten moeten voldoen aan eisen die de branche eraan stelt. Er gaat hier dus niets de deur uit zonder KEMA-keur. De werkomgeving is zo realistisch mogelijk ingericht, zodat zij zich adequaat kunnen voorbereiden op een externe stage en – daarop aansluitend – regulier werk."

Veelzijdige functie

De Werkwinkel geeft niet alleen concreet vorm aan de arbeidsmarktgerichte leerweg, maar is voor het Hoenderloo College ook een noodzakelijk instrument om de verschillende fasen hierin te realiseren. Luuk van der Velden: "Middels assessment kan de opleidingsvraag verduidelijkt worden: in deze fase verkennen we de capaciteiten en inventariseren we interesses en wensen. Via arbeidstraining kunnen jongeren hun basisvaardigheden en een werkhouding ontwikkelen, via arbeidstoeleiding werken ze aan beroepsvaardigheden en kunnen ze wennen aan een toekomstige arbeidsplaats. Tenslotte leidt arbeidsinpassing en nazorg tot een (vast) arbeidscontract of een leerwerkovereenkomst via een ROC." Daarnaast kan de Werkwinkel ter verbetering dienen van de crisisopvang: voor jongeren met onaangepast gedrag of jongeren die vastlopen op school kan een assessmenttraject worden doorlopen, gericht op positieve resultaten. Verder kan de Werkwinkel een bijdrage leveren aan zogenaamde voorschakeltrajecten, bedoeld voor jongeren die 'schoolrijp' gemaakt moeten worden omdat ze bijvoorbeeld lange tijd niet naar school zijn geweest. En tenslotte heeft de Werkwinkel een dienstverlenende en ondersteunende functie naar de Hoenderloo Groep, bijvoorbeeld bij aanleg en onderhoud groenvoorziening en binnen de reproshop. "Als opleidingsplaats voor individuele trajecten heeft de Werkwinkel dus niet alleen een onderwijsfunctie, maar dient deze ook als platform voor integratie van diensten en participatie van personeel en jongeren."

Breed scala

Leerlingen komen in de Werkwinkel terecht op basis van een individueel handelingsplan, opgesteld door de orthopedagoog. In het assessmentcentrum wordt samen met de jongere bekeken hoe deze zich het best kan ontwikkelen, welke werksoort het meest bij hem past en in

welke sector hij liefst werkervaring zou willen opdoen. Op basis van deze oriëntaties biedt de Werkwinkel jongeren een breed scala aan leerwerkplekken aan: hout, metaal, schilderen, repro, verkoop, bakkerij, groen, horeca en textiel. De zichtbare resultaten van de ontwikkeling en vaardigheden van een leerling worden bijgehouden in een portfolio. Onder leiding van werkmeesters en vakdocenten leren de jongeren de vaardigheden en competenties die ze voor hun toekomstige werkplek nodig hebben onder de knie te krijgen. Na verloop van tijd kunnen zij samen met de jongere uitkijken naar een interne of externe werkervaringsplek. In dit keuzeprocess vervult de coördinator van de Werkwinkel een belangrijke spilfunctie. Ook in de fase van inpassing in een reguliere arbeidssituatie en daaraan gekoppelde nazorg is zijn begeleidingsrol van cruciaal belang.

Droom of werkelijkheid?

Voor de realisatie van de Werkwinkel is uiteraard een aanzienlijke investering nodig, zowel in financieel als in personeel opzicht. Voor de bekostiging van deze arbeidsmarktgerichte leerweg schieten reguliere middelen tekort. Hoewel arbeidstoeleiding door iedereen gezien wordt als een erkende onderwijsfunctie, is dit nog steeds niet wettelijk verankerd. De financiering van de Werkwinkel is daarom een gezamenlijke inspanning van het Hoenderloo College, de Hoenderloo Groep en de gemeente Apeldoorn. Leerlingen krijgen door deze aanpak meer kansen voor het behalen van een startkwalificatie, kunnen een beroepsvervolgopleiding doen of een goede arbeidsplek vinden. Daarom sluit de Werkwinkel perfect aan bij de missie van Hoenderloo Groep: het creëren van kansen voor jeugdigen, zodat ze kunnen functioneren in de samenleving.

<kadertekst>

De Hoenderloo Groep is een instelling voor jeugdzorg en onderwijs en biedt plaats aan 325 jongeren met (ernstige) gedragsproblemen. Jongeren die niet meer thuis kunnen wonen, omdat ze op school, thuis of in hun vrije tijd vastgelopen zijn. Voor welke problemen een jongere ook is opgenomen, de jongere werkt altijd aan zijn persoonlijke ontwikkeling. Het behalen van een schooldiploma speelt hierbij een belangrijke rol. Want goed onderwijs vergroot later immers de kansen op een zelfstandig bestaan.

Hans Nieuwerkerke, algemeen directeur van de Hoenderloo Groep: "De Hoenderloo Groep creëert nieuwe kansen. Maar het is meer dan dat. Ik streef ernaar dat onze jongeren herkend worden als 'de besten'. Dus geen negatief stempel, maar het besef dat het goede jongeren zijn die – ondanks een valse start – wat van hun leven willen en kunnen maken. Als ze de Hoenderloo Groep verlaten, dan zijn ze in staat om goed te functioneren. Jongeren waar je op kunt bouwen. Daar sta ik voor".

**Meer informatie over het opzetten van een arbeidsmarktgerichte leerweg:
a.schel@kpcgroep.nl of lvdvelden@hoenderloogroep.nl**

ARBEIDSTRAINING ----- ARBEIDSTOELEIDING

	AANLEREN BASISVAARDIG- HEDEN	ORIËNTEREN OP ARBEID	PRAKTIJK ERVAREN (STAGE)	TOELEIDEN NAAR ARBEID	OPLEIDING (AANSLUITING)
BEGINSITUATIE	Bepalen vaardigheidsniveau	Wat kan/wil de leerling	Set van basisvaardigheden en voorwaarden	Beroepsprofiel	Opleidingsprofiel
DOELEN	Ontwikkelen van basisvaardigheden	Kennismaken met arbeid	Opdoen van werkervaring	Leren werken en toekomstperspectief	Ontwikkelen van vervolgtrajecten
METHODIEKEN	Training en assessment	Oriëntatie via werkbezoeken	Interne en externe stage	Beroepsgerelateerd praktijkleren en toeleiden naar werk	Duaal leren (ROC-trajecten)
<i>afronding</i>	Bepalen van basisvaardigheidsniveau	Verslag van de oriëntatie	Keuze leerroute werk/scholing	Werk (nazorg)	Werk en scholing (nazorg)

IN VIER STAPPEN OP WEG NAAR WERK

Oriënteren	De leerling kiest in welke richting hij zich verder wil ontwikkelen
Vorbereiden	De leerling werkt gericht aan het vergroten van zijn capaciteiten zodat de kans groter wordt dat hij na de school werk vindt in de richting die hij wenst
Toeleiden	De schoolverlater gaat op zoek naar een baan die past bij zijn wensen en capaciteiten
Ondersteund werken	De werknemers verricht betaald werk en heeft daarbij eventueel ondersteuning gericht op behoud van het arbeidscontract voor langere duur